
2007 GENEL SEÇİMLERİ SONRASI BİR ANALİZ: BİLİNÇSİZ (!!!) SEÇMENDEN ANLAMLI MESAJLAR VE SİYASETTEKİ SON GELİŞMELER

Murat AKÇAKAYA*

Bu yazı esas itibarıyla, Türkiye’de 2007 Genel Seçimleri sonrasında seçim sonuçları paralelinde seçmen davranışlarını tahlil edebilme, seçmenin verdiği açık ve kapalı mesajları okuyabilme, seçmenin belirlediği koordinatları siyaset sahnesinin aktörlerine yol gösterici olarak sunabilme gayesiyle kaleme alınmıştır. Siyasi yelpazenin hangi noktasında bulunursa bulunsun tüm fikir, görüş ve yaklaşımlara aynı mesafede kalınarak bazı tespitler yapıp, yakın geleceğe yönelik olarak birtakım öngörülerde bulunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu paralelde hemen şunu da belirtmek gerekir ki, amaç bir siyasi görüşü yüceltmek veya bir diğerini yermek de değildir. Tamamen tarafsız ve objektif olarak Türk siyasetindeki bu üçüncü kırılmayı hazırlayan, tetikleyen, besleyen nedenleri anlayabilmek ve bu sonucun ortaya çıkmasını hazırlayan ortamı tüm yönleriyle değerlendirmek esas amaç olarak ifade edilebilir.

Siyaset, iktidar dümenine talip olma, bu dümenin uygulama enstrümanı olan yönetim aygıtını ele geçirmeye çalışma, bunu çeşitli

* Arş. Gör. Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü

araçları kullanarak gerçekleştirme ve her türlü sorun ve anlaşmazlığın çözümünün sağlanmaya çalışıldığı bir süreçtir. Yani, toplumun ve onu temsil eden bireylerin talep, sorun ve beklentilerini karşılayabilme, vatandaşlara hizmet sunma arenasıdır.

İdris Küçükömer'in 1969'da şok etkisi yapacak tezlerinin bugün çok daha anlamlı hale geldiği söylenebilir. Tezlerinden dolayı açıkça ilan edilmeyen "ambargo" konulan ve eleştirmek yerine görüşleri yok sayılan Küçükömer 1969'larda şöyle diyordu¹:

1. Türkiye'nin "solcu"ları gericidir. Üretim güçlerinin gelişmesinden yana değillerdir, tek merkezli, yukarıdan aşağı otoriter bir örgütlenmenin savunucusudurlar. Halkı yönetilecek sürü olarak görürler.

2. Türkiye'nin ilericileri "sağ" cenahta görülen geniş islamcı halk kitleleridir. Onlara bu niteliği kazandıran, onların değişmeye ve gelişmeye, dönüşmeye açık olan sosyal, ekonomik istekleridir. Bu istekler üretim güçlerini geliştiricidir, toplumdaki monolitik iktidar yapısını çatlatıcı ve çoğulcudur.

3. Türkiye'de "sivil toplum" ilişkilerinin kurulmasının önündeki engeller Türkiye'nin ilerici olduğu sanılan güçleridir.

4. Türk halkının demokratik yaşamı seçebilmesinin önünde genetik engeller olabilir. Çünkü yüzyıllar boyu sürekli merkezi, topak bir iktidar gücünün önünde "teba" ve "kul" olagelmış insanlarla demokrasi kurulabilir mi? Bu nitelikteki bireyler demokrasiyi isterler mi?

Bunlar, Küçükömer'in yazımızla ilgili olduğunu düşündüğümüz tezlerinden sadece bazıları. Hemen şunu belirtmek gerekir ki, yukarıda saydığımız tezlere bakınca Küçükömer'in Türk siyasetinde bugüne kadar gelinen süreci ve 2007 Genel Seçimleri sonrası ortaya çıkan tabloyu yıllar önceden görebilmiş olması çok da şaşırtıcı gelmiyor insana. Çünkü Türk toplumunu sosyal ve kültürel yapılanmasıyla, değer ve inanç boyutlarıyla değerlendirebilen ve okuyabilen bir aydından farklı şeyler beklemek çok da gerçekçi olmasa gerek.

2007 genel seçimleri, **kalelerin yıkıldığı**, Türk seçmenin son genel ve yerel seçimlerde verdiği mesajı daha net ve açık olarak yinelediği, **"Türkiye'de sol nereye gidiyor?"** sorusunun çok daha yüksek sesle dile getirildiği, sağ ve sol kavramlarındaki kargaşanın büyüdüğü, sol'un artık muhalefet kavramıyla özdeşleştiği bir seçim olmuştur.

Seçim öncesi Türk siyasal hayatı, çok çalkantılı ve daha önce şahit olunmayan bir dönemden geçmiştir. Türk toplumu belki de daha önce

¹ İdris Küçükömer: Batılılaşma, Düzenin Yabancılaşması, Bağlam Yayınları 81, Dördüncü Basım, Ocak 2006, Ankara, s.7-8

hiç yaşamadığı bir hizipleşme ve kutuplaşma ile karşı karşıya bırakılmaya çalışılmış ve adeta siyaset arenasında kitleler karşılıklı teyakkuz durumuna itilmiştir. İktidarıyla, muhalefetiyle, medyasıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla tüm kesimler, doğrudan ya da dolaylı bu tehlikeli sürece hizmet etmiştir. Siyasetin bir uzlaşma ve hizmet etme aracı olduğu gerçeği unutulmuştur. Belki tüm bunlardan daha da önemli ve tehlikeli olanı ise, hukuk mekanizmasının da bu kaos ortamına çekilmesi ve bir taraf pozisyonuna sokulmuş olmasıdır. Henüz emeklemeye çalışırken ilk adımlarını atmaya çalışan demokrasimiz, daha uzun süre emeklemeye devam edecek bir ruh ve psikolojiye sokulmaya çalışılmıştır.

Çok partili döneme girildiğinden bu yana yaşanan toplumsal süreç, önceki seçimleri olduğu gibi bu seçimi de etkilemiştir. Demokrasinin, gösterilen kırmızı kartlarla yara aldığı, sekteye uğratıldığı, seçmenin siyaset ve siyasetçilerden soğutulduğu her dönemin ardından; duyarsız(!), pasif(!), bilinçsiz(!) olarak nitelendirilen Türk seçmenin tokat gibi mesajları gelmiştir. Çok partili sürece girildiğinde; seçmen, tek parti döneminin baskıcı, tek taraflı, boğucu atmosferinden sıkıldığıнын mesajını yansıtmıştır sandığa. Kendisinden beklenmeyen bir bilinç ve tavırla “**kansız ihtilal**” olarak ifade edilebilecek bir sonuca imza atmıştır aslında seçmen. Ardından, toplumun iradesine ipotek koyan, demokrasi ayıbı uygulamalar yaşanmış ve kansız ihtilal, kanlı ihtilalle örtülmüştür. 1980 askeri müdahalesine kadar geçen ara dönemde, yine seçmenin mesaj vermesine zemin hazırlayan çalkantılı ve kısır bir süreç yaşamıştır bu ülke. Artık söz yine seçmendedir. Seçmen, kendi iradesini yine büyük bir mesajla iletmiştir gerekli noktalara. Son seçimlerde sahnede yine **bilinçsiz..!** seçmen vardı. 1990’lardan 2000’lere kadar olan süreçte parçalanmış ve koalisyonlu yönetimler ve bunun ekonomik, sosyal ve kültürel yıkıcı sonuçları ve olumsuzlukları, üçüncü bir mesajın verilmesini gerektirecek bir ortam yaratmıştı. Aslında bu ülke de seçmen de alışmıştı bu duruma. Her 10-15 senede bir gelen mesajlar siyaset arenasının demirbaşları olmuştu adeta. Türk seçmeni, her sıkıntılı dönemin ardından, “**Bu ülkenin ve demokrasinin sahibi benim**” diyordu sanki.

“Yeter söz milletindir” sloganı ile Türk siyasetine damgasını vuran ve gönüllerde yer eden Demokrat Parti; tek parti döneminin baskıcı ve toplumdan uzak zihniyetine karşı bir tepkinin sonucunda **Türk demokrasi tarihindeki birinci büyük kırılmayı** gerçekleştirmiştir. Kendisini halka sevdiren, CHP tarafından dayatılmış bazı dini ve milli

yasakları kaldırıp milletin önünü açması, halka da DP'ye de ağır ödetilmiştir. 1960 ihtilali yapılmış ve üç masum insan asılmıştır. Bugün anlaşılmıştır ki tek günahları, "biraz daha hürriyet" diyen topluma soluk aldırmalarıdır. Ne var ki bu ruh, toplumun gönlünde nadide bir köşede varlığını sürdürmüştür. Siyaset sahnesinde merkez sağ, bu çizgi ve anlayış üzerinde siyaset stratejisini şekillendirmiştir. Yine bir askeri müdahale sonrasında **ikinci kırılma** ANAP ile yakalanmıştır. Bu millet, kendisine gösterilen adreslere değil, gönlüne hitab edenlere iktidar mührünü teslim etmiştir. Krizlerle dolu ve istikrardan uzak kalınan bir sürecin sonunda da **üçüncü kırılma** AKP ile yakalanmıştır. Her üç dalganın ortak paydası, büyük toplum desteğinin varlığı ve bu ülke insanının hürriyetlerin önünü açma doğrultusunda gösterdiği kararlı tavır olmuştur.

Tüm iktidar heveslilerinde, toplumu bütün kesimleriyle kucaklama ve kitle partisi olma istek ve çabaları vardır. 2002 genel, 2004 yerel ve 2007 genel seçimlerinde AKP bunu yakalamışa benziyor. Türk siyasetinin çıkmazlarından birisi olan **merkez-çevre kopukluğunu**, batılılaşma söylemini çevreye yayarak ve benimseterek aşma çabasında ve bunda da başarılı gözüküyor. Fakat asıl zorluk ve ciddi virajlar bundan sonra başlıyor. Bu başarısını ve trendini toplumun ihtiyaçları, beklentileri ve sorunların çözümü noktasında hayata geçirebilen bir AKP, hem kendi geleceğine hem de bu ülkenin geleceğine çok şeyler katar. **Tek, güçlü, kararlı bir siyasi irade**, başta ekonomi olmak üzere pek çok sorunu çözmeye en büyük silahtır ve bu ülke yöneticilerinin ve insanının buna inancı da gücü de vardır.

Bu seçimlerde bazı gerçekler daha açık olarak görülmeye başlanmıştır. Kendini yenileyemeyen, laiklik ve Atatürk ilkeleri söylemlerini ileri götüremeyen, başta AB, Kıbrıs, dış politika, ekonomik program olmak üzere birçok konuda iktidarı yönlendiremeyen ve yalnız bırakan CHP, kendi seçmenlerini bile sağ bloğa kaptırma tehlikesiyle karşı karşıya görünmektedir. Şu bir gerçektir ki, sosyal demokrat bir zihniyetin, eşitlik, sosyal adalet, dayanışma vb. söylemlerini halka yayması, geri kalmış ve yoksul kesimlere yönelik stratejiler geliştirmesi ve bu paralelde politikalar üretmesi gerekirken, CHP, bu kesimlerin, tercihlerini AKP'den yana kullanmalarını önleyecek politikalar üretememiştir.

Türk sol'undaki durdurulamaz aşınma büyürken, **kurtarılmış..!** bölgeler birer birer kamuya açılırken, sağ kesimin önlenemez yükselişi sürerken; sol hala kelime oyunları ve yanıltıcı-aldatıcı matematiksel

hesaplamalarla "bu bir yenilgi değildir" diyebilmektedir. Sol artık enerjisini, dinamikliğini, üreticiliğini, vizyonunu ve kimliğini yitirmiştir. Başta kendi seçmeni olmak üzere, seçmenin gözünde eski güven ve gücünü kazanması için toplumun tümüne yönelik politikalar üretmesi gerekmektedir. Son koalisyon hükümetinde yer alan DSP bir nebze bu ateşi körükler gibi olmuşsa da, beceriksiz yönetici ve politikalarla bu umut da yeşermeden kurumuş, sol argümanın son yerel ve iki genel seçimde AKP'nin gölgesinde kalmasına engel olunamamıştır. Sol seçmen sandık başında adresini bulmakta zorlanır hale gelmiştir. "Ne olacak bu Fenerin hali?"* ile "Ne olacak bu sosyal demokratların hali?" söylemleri, Türkiye'de spor ve siyaset arenasında adeta iki çıkmazı simgeleyen cümleler haline gelmiştir.

2002 Genel ve 2004 Yerel Seçimlerinde, seçmenin verdiği mesajı alamayan, kendisini rejimin teminatı sanan ve rejimin koruyuculuğuna soyunan, başta ekonomi olmak üzere, işsizlik, terör, sosyal politika, eğitim, tarım, dış siyaset vb. konulardaki politika ve programlarını hiç duymadığımız CHP; vizyonunu ve misyonunu kaybetmiş, söylemleriyle çelişir hale gelmiştir. Son genel ve yerel seçimlerde kimliğini kaybeden Türk solu, 2007 Genel Seçimleri ile benliğini de kaybetmiştir. Hırçın, kavgacı, antipatik, faşist bir portre çizen; savunduğu kesimlere yönelik politikalar üretemeyen, laiklik ve sözde rejim tehlikesini toplumun kutuplaşmasında kullanan, siyaseti bir uzlaşma ve sorun çözme aracı olarak değil de, hukuku ve silahlı kuvvetleri de arkasına alarak kargaşa ve sorumsuzluk aracı olarak kullanan, her geçen gün toplumun değerlerinden ve hassasiyetlerinden uzaklaşan CHP, tek partili dönemdeki gibi kendisini siyaset arenasında yalnız görmektedir. Oysa CHP'nin yıllardır siyaset sahnesinde yaşananlardan sonra şu gerçeği görememesi hayli şaşırtıcıdır. Türk seçmen profilini tahlil etme yetisinden yoksun bir siyasi zihniyet, hiçbir zaman kalıcı olmamış, tüm zorlamalara ve dayatmalara karşın varlığını devam ettirememiştir. CHP, bu rejimin de, laikliğin de, cumhuriyet ve onun kazanımlarının da sahibi ve koruyucusunun, bizi halkın kendisi olduğunu göremeyecek kadar sığ ve basit bir siyasi çizgiye gelmiştir. Bu toplumun inanç ve değer sistemini anlayıp çözebilmek, Türk seçmen profilini çıkarabilmek, seçmen davranışlarını ve eğilimlerini çözümleyebilmek için çok bilinmeyenli denklemlere, şifrelere, akıl oyunlarına, deha olmaya, derin

* Fenerbahçenin son yıllarda özellikle Avrupa'da kazandığı başarıları görmezden gelmek Fenerbahçe'ye haksızlık olur. Ancak aynı başarı siyaset arenasında "sol" cenahta bir türlü görülememektedir.

siyaset bilgisine, oligarşinin tunç kanunu bilmeye, Platon'un Devlet'ini okumaya, John Locke ve J.J. Roussoyu hatmetmeye ne gerek ne de ihtiyaç vardır. Toplum, kendi koordinatlarını ayan beyan sergilemektedir. Topluma biraz yakın olmak, duyarlılıklarını okuyabilmek, akliselimden yana olup ılımlı ve kucaklayıcı politikalar üretebilmek, toplumdaki farklılıkları zenginlik olarak görüp, birleştirici bir unsur olarak sunabilmek, siyasetin bir hizmet aracı olarak var olduğunu icraatlarıyla gösterebilmek, siyaset sahnesinde varlığını devam ettirebilmek için yeterli olacaktır.

"Halka rağmen" ve "halka karşı" olarak ifade edilebilecek bir siyasi üslup, bu toplum tarafından hiç de sevilen bir yaklaşım olmamıştır. Çok partili hayata geçilmesinin alt yapısını şekillendiren de, bu dayatmacı, tek yanlı, gönüllere hitap etmeyen, kitlelerin inanç ve değerlerini göz önüne almayan yanlış zihniyet olmuştur. "Halk her şeyi bilmez, halk her zaman bilinçli karar veremez, halk tek belirleyici değildir, başka kurumlar da var, doğrular bizim kafamızdakilerdir, aksi durumlarda müdahale gerekir, halk kendisi için var olan bu düzeni koruyamaz, biz bu düzenin tek koruyucularıyız, insanların aklından geçirdiklerini sadece biz okuruz, vb." kabilinden söylemler, bu toplumdan ne kadar uzak olunduğunun işaretleridir. Oysa, çok gerilere gitmeye gerek yoktur. Yakın tarihimiz, gücün ve iktidarın kaynağının halka sırtını dönerek değil, halka inip onları kucaklamaktan geçtiğinin sayısız örnekleriyle doludur. Ama bazı zihniyetler, kitleleri arkasına almak yerine sadece bir kesimin desteğiyle tüm toplum üzerinde hak sahibi olunabileceği yanılgısını taşımaktadır.

2007 Genel Seçimleri sonrasında halkın verdiği mesajın çok iyi çözümlenmesi ve okunabilmesi son derece önemlidir. Zira siyaset arenasında bulunanların, (iktidarıyla, muhalefetiyle, meclis dışında bulunanlarıyla) halkın tercihlerindeki ince ayrıntıları görebilmesi, bundan sonraki politika ve stratejilerini bu paralelde oluşturmalarını, bir anlamda siyasi geleceklerini belirleyecektir.

Son yerel ve iki genel seçim, yelpazenin solunu temsil eden, yani sosyal demokratlar olarak ifade edilebilecek kesimlere önemli ve hayati mesajlar iletmiştir. Şöyle ki, Türk seçmeni; uyum, uzlaş, güven, istikrar ve ılımlı siyasi üslup isteğini açıkça dile getirmiştir. Siyasetin anayasal kurumlarla, orduyla, yargıya taşınan davalarla değil, hizmet ve halk için yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Belli bir mezhebe, ırka ya da bölgeye dayalı siyaset anlayışının sonunun geldiğini ilan etmiştir. Tüm kesimleri, sınıfları, inanç sahiplerini, yani siyasi yelpazenin neresinde

bulunursa bulunsun tüm halkı kucaklayan bir siyasi zihniyeti sahipleneceğini ifade etmiştir. Kutuplaştırma siyaseti yapanların yanında yer almayacağını açıkça sandıkta duyurmuştur. Benzer, aynı ya da aynı paraleldeki değer ve ilkeler üzerinden farklılaştırma siyaseti güdenlerle beraber olmayacağı sinyalini vermiştir.

Seçmen, ucuz, hayali, samimiyetsiz vaatlere artık kanmadığını; kendisini inanç ve tek millet ortak paydasında buluşturan bir siyaset anlayışını benimsediğini göstermiştir. Yani **“tek bayrak, tek millet, tek devlet”** beni ifade ediyor mesajını vermiştir. Kuru, boş, kof milliyetçilik söylemlerinin içinin milli ve manevi değerlerle doldurulup tüm kesimlere hitap eder bir hale getirilmedikçe, sınırlı bir destekle yanında olacağını belirtmiştir. Aslında ekonomiye bakışı, seçmenin oy tercihini büyük ölçüde belirlemiştir. Seçim öncesi yapılan bir araştırmaya göre; ekonomik durum ve beklentiler % 78,3, yolsuzluk meselesi %38,9, asayiş problemleri % 14,7, demokrasi ile ilgili kaygılar % 13,9, laikliğe yönelik kaygılar %10,3 oranında seçmenin oy vereceği partiyi belirlemesinde etkili olmuştur. “Yani seçmen; **“benim demokrasi, laiklik ve rejimle ilgili herhangi bir kaygım ve sorunum yok. Cumhuriyetin ve onun kazanımlarının sahibi benim”** demektedir. Ayrıca seçmen şunu da yüksek sesle adeta haykırmaktadır: **“Artık bana güvenin. Ben rüştümü kazandım. Cumhuriyet, demokrasi ve hürriyet nimetlerinin ne olduğunu biliyorum.”**² Bu doğrultuda demokrasi dışı müdahale ve dayatmalara karşı olan hassasiyetini sandığa yansıtmaktadır.

2007 Genel Seçimleri ile temsilde meşruiyet sorunu, bir önceki meclis yapılanması dikkate alındığında büyük ölçüde çözümlenmiş benzemektedir. Partilerin aldıkları oy oranları ile sahip oldukları milletvekili sayıları arasında dengeye yakın bir durum oluşmuştur. Seçime katılma oranının % 79'lardan % 85'lere çıkmış olması, seçmenin demokratik hakkını kullanma noktasında bilinç düzeyinin arttığı yönünde okunabilir. Türk siyasetini açıklayan temel argümanlardan birisi olan **“merkez-çevre”** kavramı, daha geniş bir bakış açısıyla yorumlanırsa **“tüm ülke sathı”** şeklinde yeniden tanımlanabilir.

Seçim sonuçlarını doğrular bir yaklaşımı ortaya koyan iki farklı siyaset anlayışı şöyle mukayese edilebilir: Bir yanda elit kesime hitap eden ve zenginlerin partisi olarak ifade edilen bir CHP; diğer yanda tüm kesimlere göz kırpan ve fakirlerin partisi olarak ifade edilen bir AKP. Bir yanda sosyal yardım projeleri ve stratejisiyle yoksul ve geri kalmış

² M. Ali Bulut: “Aman, Yeni Bir 31 Mart Vakası'na Dikkat!”, Bugün, 24.10.2007

kesimlere kadar uzanan bir siyasi zihniyet; diğer yanda seçim sonuçlarını hala verilen yardımlarla, yani seçim rüşvetleriyle... açıklamaya çalışan kolaycı ve dar bir siyasi zihniyet. Bir yanda Amerikalı bir pop ilahı karizmasına sahip, hatip, kucaklayıcı bir lider; diğer yanda kavgacı, elit, siyaseti ve çözümü yerinde yani mecliste değil, meclis dışında yürütmeye çalışan bir lider. Bir yanda siyaseti "sanat için sanat" anlayışıyla yapan, divan edebiyatı zihniyetine sahip bir siyasi üslup; diğer yanda siyaseti "halk için sanat" anlayışıyla yapan, halk edebiyatı zihniyetine sahip bir siyasi üslup. Bir yanda cumhuriyetin 100. yılına (2023) yönelik politikalar üreten geniş bir vizyona sahip bir siyaset; diğer yanda en temel memleket meselelerinde bile net tavrını tam olarak anlayamadığımız bir siyaset.

İdris Küçükömer'in bundan yaklaşık kırk sene evvel ortaya attığı tezler, 2007 Genel Seçimlerinde bir kez daha adeta doğrulanmış gözükmektedir. Türkiye'de "sol" kendisini hapsettiği ve toplumdan soyutladığı fildişi kulelerden bu ülkenin gerçeklerini görmemeye ısrarla devam etmektedir. Sosyal demokrat söylemin tüm ilke ve prensiplerine aykırı söylem ve hareketleri devam etmektedir. Artık 21. yüzyıla geldiğimiz ve ekonomide, siyasette, yönetimde terk edilmiş, yanlışlığı ve sorunları gidermede yetersizliği anlaşılmış olan tek yanlı, otoriter, tepeden inme anlayışla siyaset yapmaya çalışmaktadır. Topluma sırtını dönerek, seçmeni bilinçsiz, güdülmesi ve yönlendirilmesi gereken topluluk olarak gören zihniyetle siyaset yapan, kendisinde seçmen adına karar alma gücünü ve yetkisini gören bir anlayış temel yaklaşım tarzı olarak benimseyen "sol"; her seçim (ve yaşanan siyasi mağlubiyet) sonrası hatasını anlamaya çalışmak yerine, kendisini avutacak savunma mekanizmaları geliştirmektedir. Buna karşı gerici, gelişmenin önünde engel olarak görülen, toplumun inanç ve değerleriyle daha barışık görünen "sağ" siyasi anlayış; "sol"un sahiplendiği söylemlerle siyaset yapmakta, tüm toplumsal kesimlere hizmet sunma anlayışını icraatlarıyla göstermektedir.

Küçükömer'in yazımızın başında verdiğimiz ve dördüncü tez olarak ortaya koyduğu düşüncesine karşı bazı itirazlarımızı da burada ifade etmemiz gerekmektedir. Küçükömer, Türk halkının demokratik yaşamı seçebilmesinin önünde genetik engeller olabileceğini ifade etmektedir. "Yüzyıllar boyu sürekli merkezi, topak bir iktidar gücünün önünde "teba" ve "kul" olagelmiş insanlarla demokrasi kurulabilir mi? Bu nitelikteki bireyler demokrasiyi isterler mi?" Sorularıyla bu tezine dayanak oluşturmaya çalışmaktadır. Evet, demokrasi bir kültürdür. Tüm

bireylerce, toplum kesimlerince ve kurumlarca benimsenme ve özümseme olayıdır. Ancak tanzimattan bu yana bir türlü tam anlamıyla işlerlik kazandırıp bünyemize uyduramadığımız demokrasi anlayışı bizim genlerimizde yok diye umutsuzluğa kapılıp; kendimizi, tarihimizi, kökleri yüzyıllara uzanan güçlü devlet ve yönetim geleneğimizi görmezden gelmek de hassasiyetle düşünülmesi gereken bir olaydır. Bu toplum hep yukarıdan aşağıya, tek yanlı, “kul” ve “teba” anlayışı ile, otoriter bir zihniyetle yönetilmiştir. Ancak bu demek değildir ki, bizim insanımız kendisine bir takım imkân ve fırsatlar verildiğinde, kendi geleceğini ve kaderini belirleme ortamı sunulduğunda bunları kullanma noktasında pasif ve duyarsız olacaktır. Nitekim özellikle çok partili döneme geçildiğinden bugüne kadar, kendini yönetecek olanları belirleme noktasında, bu toplum pek çok sınavı başarıyla geçmiş, ders çıkarılacak sonuçlara imza atmıştır. Yani eğer bu ülke insanına söz hakkı verildiğinde pekâlâ bunu en doğru şekilde kullanma kapasite ve idrakine sahiptir. Her çalkantılı ve karışık dönemin sonunda bu toplum ülkesine, bayrağına, inancına, kültürüne, değerlerine sahip çıkmakta; siyaset aktörlerine keskin mesajlar verebilmektedir.

Nitekim 2007 referandumu da bu toplumun ortaya koyduğu kararlılık ve net tavrının son gerçeği olarak ifade edilebilir. Genel seçim sonrası ortaya çıkan boşlukta tekrar sandığa giden seçmen; yine ayrıştırma siyaseti güden ve halkı sürü zihniyetiyle görenlere değil, onlara kendi geleceklerini belirleme imkân ve şansını sunanlara evet demiştir. Katılımın düşük olacağı beklentileri boşa çıkmış, seçmen büyük bir duyarlılık örneği sergileyerek kendisini yönetecekleri seçebilecek potansiyele ve bilince sahip olduğu mesajını vermiştir. Toplum açık bir hürriyet talebinde bulunmuş, kendi kaderini belirlemek amacıyla da sandığa koşmuştur.

2007 Genel Seçim sonuçlarına bakarak; hem Osmanlı tarihi alanında dünyanın sayılı isimlerinden biri, hem de toplumsal meselelere getirdiği derinlikli yorumlarıyla tanıdığımız Kemal Karpat'ın yakın zamanda ortaya koyduğu bazı düşünceler üzerine de bir şeyler söylemek yerinde olacaktır. Karpat şöyle demektedir; *“Bu toplum inançlıdır. Dindar değildir. Arada büyük fark var. Belki camiye gitmez, orucunu tutmaz fakat inançlıdır. Bu toplumun en kuvvetli tarafı da inancıdır. Çünkü inançsız bir toplum ne devlet kurabilir, ne de medeni olabilir. Bu toplumda muazzam bir inanç kudreti vardır. Türklerin bir devlet geleneği var. İran'daki gibi bir din devleti geleneği yok bizde. Türkiye bir din devleti haline gelemez. Ne tarih, ne gelenek, ne halk kültürü bakımından böyle bir imkân ve ihtimal görmüyorum. Mesela bugün AK*

Parti bir geçişi temsil ediyor. İslami kökenli olmakla birlikte demokrasiye ve laikliğe doğru gidiyor ve AK Parti halkı temsil ediyor. Büyük bir halk reyine dayanıyor. Çünkü bu halk kendi inancına hürmet edilmesini istiyor. Bizde ise laiklik biraz dinsizlikle alakalı görülüyor. Türkiye’de en büyük zaaf, küçük bir elit grubun, kendi görüşlerinin dünyanın en mükemmel görüşü olduğuna inanması ve diğerlerine bunu kabul ettirme inadını bırakmaması.”³ Karpas, bu toplumun değer ve inanç sistemini anlayabilen, siyaseti toplum için ve toplumla beraber yapan siyasi zihniyetlerin halk tarafından destek ve kabul gördüğünün altını çizmektedir. Yani Türk siyasetini izah etmede kullanılan merkez-çevre kopukluğunu tabana inerek aşan bir siyasi üslubun, son seçimlerde zafere ulaştığını açıkça dile getirmektedir. 2007 Genel Seçimleri göstermiştir ki, bu halk beklentilerine cevap veren ve inancına, değerlerine, hassasiyetlerine saygılı ve duyarlı olduğuna inandığı adrese yönelmiştir. Dindar olmadığı halde yüksek inanç çizgisi, bu toplumun, buna göz kırpan siyaseti tercih etmesine sebep olmuştur. Çünkü bu toplum geçmişten gelen, her şeyini saran, şekillendiren ve belirleyen bir inanç sistemine sahiptir. Mensup olduğu, inandığı dinin kendisine emrettiği tüm fiilleri yerine getirmese de ya da bir kısmını uygulasa da, buna karşı en küçük bir saldırı veya saygısızlığa çok büyük tepki veren, ani refleks gösteren bir yapısı vardır. Bu paralelde, tüm doğruları bildiğini iddia eden ve tabanın adına karar verme hak ve gücüne sahip olduğunu sanan küçük bir elit grup, seçmenin büyük oy oranlarıyla karşı bloğa geçmesine adeta ortam hazırlamaktadır. Karpas bu tahlillerini yaparken bu kadar yüksek oy oranıyla ve tüm toplumsal kesimlerden destek alarak iktidara gelen AKP’yi uyararak, eğer kendisine destek veren tüm toplumsal katmanların beklenti ve duyarlılıklarına cevap veremez ve iktidar sarhoşluğuna kapılarak kendi bildiği gibi hareket etme yanlışlığına düşerse, aynı şekilde ani bir düşüş yaşayabileceğini ifade etmektedir. Türk siyasetindeki kırılma noktalarına baktığımızda, bu halkın rast gele oy kullanmadığını, aksine büyük bir bilinç ve akılla seçim yaptığını açıkça görmekteyiz. Karpas’ın bu konudaki ifadeleri ise şöyledir.⁴ “AK Parti’nin en büyük eksikliği, nereden ve nasıl geldiğini bilmemesidir. Halk beni destekliyor diye alabildiğine bir kendine güven var. Halkın gerçek manada ne düşündüğünü doğru dürüst anlamaya çalışmıyor. AK Parti’de ‘Ben oldum’ tavrı var. ‘Ben yüzde 47’yle

³ Kemal Karpas: “Tarihçi Kemal Karpas, AKP Yönetimini Uyardı: Yüzde 47’yle Gelen Yüzde 7’yle Gider”, Radikal, 08.10.2007

⁴ Kemal Karpas: “Tarihçi Kemal Karpas, AKP Yönetimini Uyardı: Yüzde 47’yle Gelen Yüzde 7’yle Gider”, Radikal, 08.10.2007

geldim' diyen bir güç gösterisi var. Yüzde 47'yle gelen yüzde 7'yle gidebilir. Bu halk, oyunu rastgele kullanmıyor. Çok insanla konuştum. Hepsi de 'İhtiyaçlarımıza cevap verdiği için oy verdik' dedi."

2007 Genel Seçimlerinden sonraya bırakılan (daha doğrusu bıraktırılan!) Cumhurbaşkanlığı seçimi sırasında, seçim sonuçlarından ders aldığı apaçık belli olan MHP'nin Anayasa Mahkemesinin 367 kararını aşmada ve siyasetin önünü açmada gösterdiği siyasi olgunluk ve sağduyulu tavır, MHP'nin hanesine toplum tarafından artı puan olarak yazılmış, halk bu yapıcı siyasi üslubu beğendiğini belli etmiştir. Yine aynı MHP'nin, türban meselesini çözme konusunda AKP'nin yanında yer alması ve eğitim hakkı, eşitlik ve özgürlüklerden yana olduğunu göstermesi; özlenen ve kuru milliyetçilik söylemlerinin yanına milli ve manevi değerleri katarak siyaset yapan bir MHP portresinin toplumun zihninde oluşmasını da beraberinde getirmiştir.

Fakat asıl önemli ve acı olan, bu ülkenin yasama organının yaptığı ve halkın yaklaşık % 80'inin desteği bulunan türban konusundaki Anayasa değişikliğinin, en büyük medya gücünü elinde bulunduran gazetenin manşetinde **"Kaosa Kalkan 411 El"** başlığı ile yer almasıdır. Oysa kısa vadede türban konusundaki anayasa değişikliği, uzun vadede ise laikliğin içini boşaltarak şeriat devleti kurmak gibi gizli gündemi bulunduğu gerekçeleriyle açılan AKP'yi kapatma davasının, Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmesini **"Oy Birliğiyle"** manşetiyle duyuran da yine aynı gazetedir. Bu manşetlerin karşısına, Anayasa Mahkemesinin AKP'yi kapatma davasını (gerek yurtiçinden gerekse yurtdışından ciddi eleştirilerin geldiği kapatma ile ilgili Cumhuriyet savcısının iddianamesi ile ilgili bir şey söylemek gülünç olur aslında) kabulü sonrası **"Kaosa Kalkan 11 El"** başlığı ile sunmak büyük bir gazete manşetine yakışırdı kanımca. Zira meclisin dolayısıyla halkın iradesinin üzerine çıkan ve yargı bağımsızlığına gölge düşüren bu karar yanlı yansız tüm kesimlerce kaygı ve bir o kadar da şaşkınlıkla değerlendirilmiştir. Görünen odur ki, 367 kararından sonra siyasi kararlar aldığı yönünde yoğun eleştirilere uğrayan yargı, bu kararı ile siyasetin içinde yer aldığını ve taraf olduğunu açıkça ilan etmiştir. Bunların üzerine Anayasa Mahkemesinin türbanla ilgili Anayasa değişikliğini iptal etmesi, ardından Yargıtay ve Danıştay'ın **"Yargı Darbesi"** olarak manşetlere yansıyan bildirileri; tarafsız, objektif, bağımsız, millet iradesini esas alan bir yargı özleminin yara almasına neden olmuştur. **Burada sorulması gereken sorular şunlardır:** Daha ilkokuldan itibaren halkın kendi kendini yönetmesi şeklinde öğretilen ve

zihinlere kazınan Cumhuriyet rejiminde halk kimdir? Rejimin adında bulunan cumhur ne olarak görülmektedir? Acaba cumhursuz bir "iyet" rejimi mi uygulanmaya çalışılmaktadır? Cumhurun ve onun vekil kıldığı meclisin üzerinde kararlar alabilen kurumlar neyi kime karşı korumaktadır? Cumhur denen şey aslında gözetim-denetim altında tutulması ve güdülmesi gereken sürü olarak mı görülmektedir? Daha oylama yapılmadan hangi yönde karar alacağı söylenebilen, oylamanın kaç kaç olacağı bile ayan beyan dillendirilen bir yargı bağımsızlığından söz edilebilir mi? Hepsinden önemlisi, yargının yaptığı hata ve yanlışları kim nasıl düzeltecektir? Hukuk ve yargı zemininde meşruiyeti sağlanan ve faturası ağır olacak kararlar tehlikeli bir sonun başlangıcını mı hazırlamaktadır? Osmanlıya yüzyıllar boyunca cihan hâkimiyetini sağlayan "adalet", mülkün temeli olan mı, yoksa bir gurup azınlığın tekelinde bulunan adalet midir?

Peki, bundan sonra neler yaşanabilir? Şu anda cevap bekleyen ve merak edilen en önemli konu, AKP'yi kapatma davasının nasıl sonuçlanacağıdır. Seçmen olası bir kapatma kararı sonrası hangi adreslere yönelecektir? Bilinçsiz(!!!) seçmen yine iradesine ipotek konacak kararlara mı imza atacaktır? Abartılı görünmekle birlikte, seçmenin verdiği mesajları alamayan ve yine dar, kısır ve belli bölge ya da toplumsal kesimlere sıkışıp kalan, iktidar alternatifi olamayan partilerin tutum ve davranışları, büyük olasılıkla birleştirilecek olan genel ve yerel seçimlerde çok daha yüksek oy oranları ile AKP'yi (ya da yeni partiyi) karşımızda görmemize neden olabilir. İktidar olmanın doğal sonucu olan yıpranmaya karşı; sağda birleşmeyi sağlayacak ve iktidar alternatifi olabilecek güçlü, temiz, inandırıcı, yıpranmamış, samimi ve tüm kesimleri kucaklayan yeni bir yapılanma, önümüzdeki seçimlerde siyaset sahnesinde yeni gelişmelere neden olabilecektir. Seçmenin verdiği mesajı almamış görünen solun, elit siyasi üslubundan sıyrılıp, toplumun içine inen, dar ve sığ politikalarından uzaklaşıp, iktidarı daha çok arzuladığını gösteren yaklaşımı da, Türk siyasetinde yeni oluşum ve açılımları beraberinde getirecektir.

AKP, Türk demokrasi tarihinde seçmenin 3. mesajını iletmediği parti olarak siyaset sahnesinde yer almaktadır. Üçüncü kez yakalanan bu marjinal rüzgar, umarız geçmiş iki tecrübeye olduğu gibi marjinal bir kırılma, düşüş ve yok oluşu beraberinde getirmesin. Çünkü biz herkes gibi bu ülkeyi ve insanları çok seviyoruz ve kazananın Türkiye olmasını istiyoruz. Bu ülke, sağ-sol, sünni-alevi, gerici-ilerici, laik-antilaik vb. ikilemlerden, suni gündem, planlı hareket ve dış odaklı oyunlardan çok

çekti. Hiçbir konuda hiçbir lüksümüz kalmamıştır. Artık kavga ve kısır çekişmeleri bir yana bırakmak, çalışmak, üretmek; gerek merkezi gerekse yerel yönetimleriyle gelişme trendine girmek zamanıdır...